

ÁLT/195-1/2026

Döntéshozatal:
Egyszerű többség

T Á J É K O Z T A T Ó

- a Vármegyei Közgyűléshez –

**a Nyírségi Vízpótlási Program előrehaladásáról, az előző évi források
felhasználásáról és a program folytatásáról**

TÁJÉKOZTATÓ

a Nyírségi Vízpótlási Program
előrehaladásáról, az előző évi
források felhasználásáról és a
program folytatásáról

Kató Sándor
igazgató

FELSŐ-TISZA-VIDÉKI
VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG
NYÍREGYHÁZA

Tartalom

1. Bevezetés	0
2. Folytatódó vízhiány a Nyírségben	0
3. A Nyírség vízpótlására született tervek/koncepciók rövid tartalmi összefoglalója	1
4. A fejlesztés jelenlegi helyzete.....	4
5. Összegzés	5

1. Bevezetés

Mértékadó elemzések szerint a Kárpát-medence a klímaváltozás okozta szélsőségeknek fokozottan kitett régiók közé tartozik. Hazánknak is fel kell készülnie a szárazodásra, illetve az elhúzódó és egyre gyakoribbá váló vízhiányra. Az aszályra eddig is érzékeny Nyírséget a változások még jelentősebb kihívások elé állítják.

A vízháztartás javítása érdekében már a '90-es évektől készültek szakmai tanulmányok, melyek a közelmúltban továbbtervezésre kerültek. A Nyírség vízháztartásának javításával kapcsolatos elképzelések több alkalommal voltak már bemutatva a vármegyei közgyűlés előtt, legutóbb 2025 nyarán.

Jelen dokumentum célja a Nyírség vízpótlásával kapcsolatos koncepció rövid összefoglalása, valamint az elinduló beruházás előre haladásáról tájékoztatást adni.

2. Folytatódó vízhiány a Nyírségben

2025 a harmadik legszárazabb év volt 1950 óta, melyet 2026-ban – bár volt kisebb hóvíz-készlet télen – de egy rendkívül száraz tavasz követett (például áprilisban 1,7 mm csapadék volt területi átlagban, ami abszolút negatív rekord!). Közben a léghőmérséklet trend jelleggel emelkedik: 2025 a 4. legmelegebb év volt az észlelések kezdetétől, 2026 tavasza pedig 2. legnagyobb hőmérsékletű volt a FETIVIZIG adatai szerint.

Ezeknek az évről-évre visszatérő aszályos időszakoknak a hatása egymásra halmozódik, mely a Nyírségben (is) súlyos és fokozódó vízhiányhoz vezet.

A kedvezőtlen hidrometeorológiai hatások eredőjeként érdemben csökken a területi lefolyás. A csatornahálózat jelentős része az év nagy részében száraz, ami a vízgyűjtőn elhelyezkedő síkvidéki tározók vízutánpótlását ellehetetleníti. Jelenleg a Nyírség 7 vízügyi kezelésű tározójából ki van száradva a Rohodi, Vajai, Pazarnyi és Nagyréti tározó, továbbá kritikus vízhiánnyal küzd az Oláhréti, és lecsökkent vízállást regisztrálunk a Leveleki illetve a Harangodi tározónál. Mivel még a nyár elején járunk, így ősze rendkívül kedvezőtlen helyzet alakulhat ki. A legnagyobb víztározó a Nyírségben is a talaj, melynek feltöltöttsége szintén alacsony; a talajvíz szintje 1-1,5 méterrel van a sokéves átlag alatti.

A Lónyay-főcsatorna vízgyűjtőjén vízutánpótlást a gravitációsan összegyülekező csapadék-víz biztosít, más rendszerből történő vízátviteli lehetőség jelenleg nincs. A rendelkezésre álló vízkészlet sem a mezőgazdasági hasznosítási igény, sem a turisztika vízigényét nem fedezi. A mezőgazdasági hasznosítási igényben a kettős működésű csatornaszakaszokon a tározókból történő vízkiadagolásokkal volt biztosítható 2025 őszi a mezőgazdasági vízigény. A korábban leírtakkal összhangban, az Észak-Nyírségben kialakult készlethiány miatt

a FETIVIZIG 2026-ban a Lónyay öntözőrendszer főműveit – tározóit nem tudta csapadékból feltölteni. Ennek figyelembevételével, az igazgatóság 2026-ban a Nyírségben már nem tudott vízhasznosítási szerződést kötni az engedéllyel rendelkező vízhasználókkal.

Jelen körülmények között a Nyírséget É-ról határoló Lónyay-főcsatornát csak a befogadó Tisza felől, folyásiránnyal ellentétesen lehet vízpótolni. 2026-ban a Lónyay-főcsatorna tiszai torkolata közelében lévő Lónyay-árvízkapu zárásával a mederben tartottuk az összegyűlekezett vizet, amelyet Kótajnál történő egyszeri átemeléssel egészen Kemecséig tudunk eljuttatni 25 km hosszban. A visszatartott vízből lehetőség van többek között a nagyhalászi halastavak vízpótlására is.

1. FÉNYKÉP. KISZÁRADT CSATORNA A NYÍRSÉGBEN, 2026 JÚNIUSÁBAN

A vízháztartási helyzeten sajnos egy nagyobb volumenű csapadékos időszak sem változtatna. A vízhiány a felszín alatti és a felszíni vízkészletek tekintetében is tartósnak bizonyul, ami több évre elhúzódó problémává fajult.

3. A Nyírség vízpótlására született tervek/koncepciók rövid tartalmi összefoglalója

Észak-Nyírség

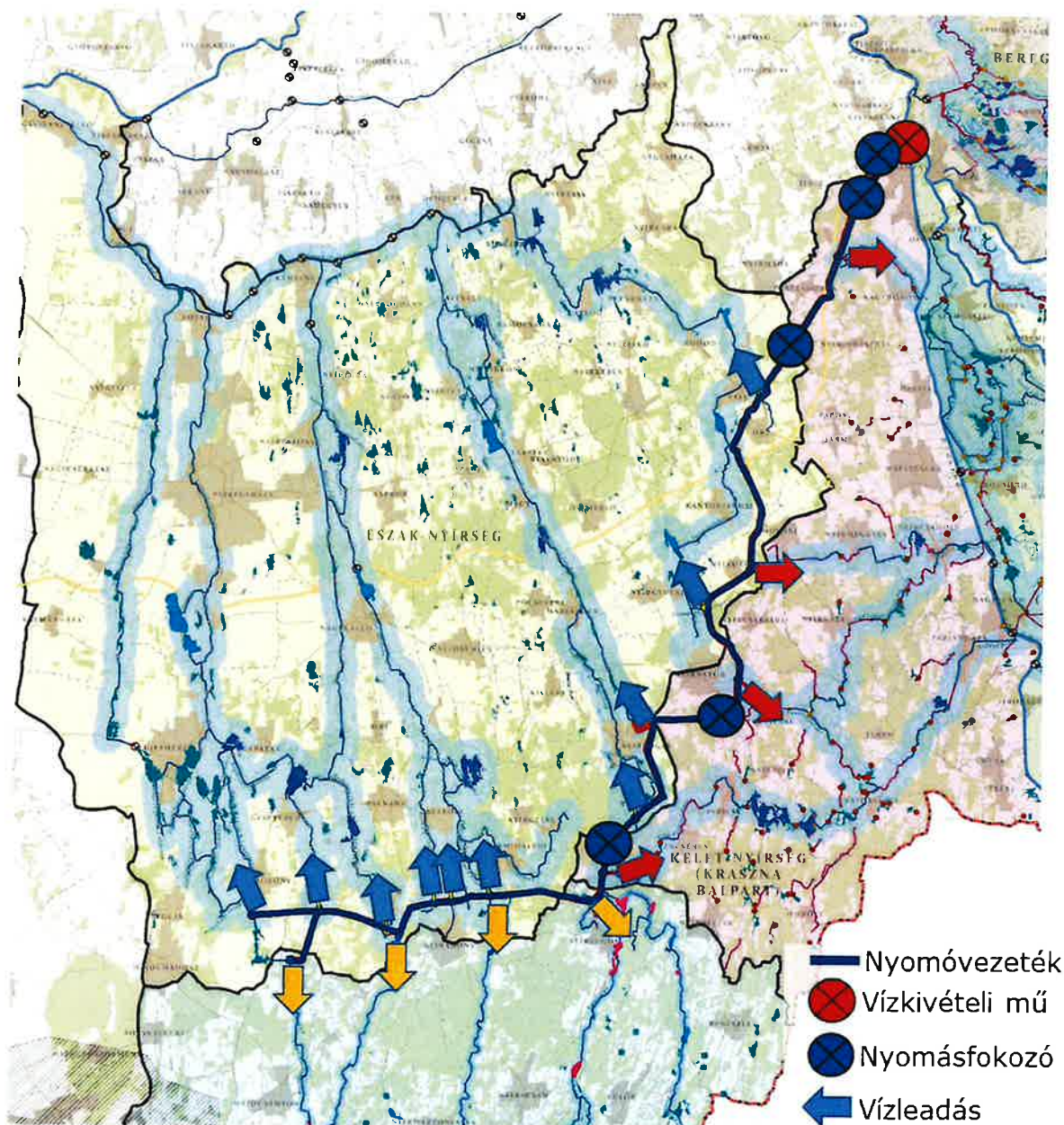
Az 1990-es és 2000-es évek koncepcionális jellegű vizsgálati anyagait követően, a kedvezőtlen vízháztartási folyamatok megfordítása érdekében 2020-ban megindult a tervezés, mely során elsőként a „*Nyírség vízpótlása*” című dokumentum készült el. Ez a tanulmány az Észak-Nyírségre (Sz-Sz-B Vm.) fókuszált, de a javasolt műszaki megoldások kiterjeszthetők a Dél-, illetve a Kelet-Nyírségi területekre is. A koncepciótanulmány a helyzetértékelés és a javaslatok kidolgozása tekintetében is épített a korábbi elemzésekre, megállapításokra.

2021 végén új projektként került nevesítésre a Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program felhívás keretében a „*Nyírség Vízgazdálkodásának fejlesztését (vízpótlás, víztározás, helyi vízviSSzatartás) célzó projekt előkészítés*” című pályázat. A tervezett fejlesztés leglényegesebb eleme a felszíni vízkészletek növelése a Nyírségben vízáteremtéssel a Tisza vízkészletéből. A tervek szerint egy tiszai vízkivételi szivattyútelep épülne Vásárosnamény-Kisvarsány térségében. Ezzel 3,5 m³/s folyamatos vízutánpótlás lenne biztosítható az év nagy részében, melyből 2,0 m³/s az Észak-Nyírségbe, 1,5 m³/s pedig a Kelet- és a Dél-Nyírségbe lenne kiadagolva. A víz eljuttatását a megfelelő helyekre felszín alá telepített,

közel 87 km hosszú, zárt csővezetékrendszer kiépítése biztosítaná, 5 közbenső nyomásfokozó szivattyúteleppel. A tervezett létesítmények tehát távlatban mindhárom tájegység vízpótlását biztosítanák. A vízpótlás gazdasági fenntarthatósága érdekében olyan naperőmű és ipari akkumulátor rendszer van előirányozva, mely az üzemeléshez szükséges energiát helyben termeli meg és tárolja a felhasználásig.

Az Észak-Nyírségben jelenleg összesen 7 állandó víztározó található, melyek 12,3 millió m³ ösztérfogattal rendelkeznek. Ezek komplex hasznosításúak, fontos szerepet játszanak a vízkészletgazdálkodásban, a belvízvédelemben és rekreációs szerepük is jelentős. A felszíni lefolyás csökkenésével feltöltésük egyre nehezebb, ahogyan arról a 2. fejezetben szó esett.

A fejlesztést követően a folyamatosan érkező víz a területen kerülne betározásra, elszívárogtatásra, melyhez szükség van 12 db kisebb állandó tározó létesítésére - ezek ösztérfogata 10,4 millió m³.

1. ÁBRA. ÁTTEKINTŐ HELYSZÍNRAJZ A NYÍRSEG VÍZHÁZTARTÁSÁNAK JAVÍTÁSA ÉRDEKÉBEN ÉPÍTENDŐ NYOMÓVEZETÉKRŐL, SZIVATTYÚTELEPEKRŐL ÉS VÍZLEADÁSOKRÓL

Az állandó tározók mellett 207 területi elárasztásra alkalmas hely is lehatárolásra került, melyek korábban, illetve jelenleg is rét legelő művelési ágban lévő mélyfekvésű területek. Az itt visszatartható vízmennyiség 8,5 millió m³, mely a sokévi átlagos éves felszíni lefolyás közel 20 %-a. Ezek a területek a víz helyben történő elszívárogatását fogják szolgálni.

140 helyszínre tervezett vízvisszatartó műtárggyal a helyben keletkezett valamennyi víz a mederben visszatartható. Ezek a vizek - talajvízre gyakorolt hatásuk révén - kedvezően hatnak a készletgazdálkodásra, javítják a terület mikroklimáját, és vadgazdálkodási szempontból is jelentősek. Műtárgyak kialakításával további mintegy 445 ezer m³ vizet tudnánk visszatartani.

Fentieken túl szükséges a meglévő csatornahálózat, tározók, szivattyútelepek, műtárgyak fejlesztése és a vízvisszatartás hatását monitoringozó figyelőhálózat bővítése.

A projektelőkészítés alapján egyértelművé vált, hogy a fejlesztés nagysága, költség és időigénye miatt a vízgazdálkodási célokat csak ütemezve lehet megvalósítani. Első lépésben, az „Észak-Nyírség vízgazdálkodásának fejlesztése” projekt keretében a 4. fejezetben részletezett műszaki tartalom kerül megvalósításra. Erre épülve a következő szakaszban valósulhat meg a koncepció lényegi eleme a tisztai vízkivételi mű és a kapcsolódó nyomóvezeték, amely folyamatos vízutánpótlást biztosítana a térségnek, jelentősen mérsékelve az éghajlatváltozás okozta vízhiányt.

Kelet- és Dél-Nyírség

A Kelet-Nyírség és a Dél-Nyírség területére koncepció tanulmány készült, a két terület azonban szorosan összefügg, és kapcsolódik az Észak-Nyírség projekthez, hiszen ugyanazon vízkivételi-mű és nyomóvezeték biztosítaná a vízellátásukat. Ezért a koncepció tanulmányokban meghatározott kapacitások és csatlakozási pontok az Észak-Nyírség projekt tervezésénél figyelembe lettek véve.

A **Kelet-Nyírség** (Kraszna bal parti) területén állami tulajdonú, vízügyi kezelésű víztározó jelenleg nincs. A tervezett nyomóvezetéken érkező víz tavaszi időszakban történő betározására lenne szükség nagy térfogatú állandó tározókban, a nyári aszályos hónapok - gyakran rendkívüli mértékű - vízhiányának áthidalására. Az új tározók nem csupán a vízpótló rendszerből tudnának töltődni, hanem a vízhálózatban összegyűlekező belvizek megtartására is alkalmasak lesznek. Az állandó tározók kialakítására 6 terület bizonyult alkalmasnak, melyek közül a legnagyobb kapacitású tározótér a Kelet-Nyírség magasabban fekvő - leginkább vízhiánnyal sújtott - déli területein helyezkednek el. Teljes feltöltésük esetén a Kelet-Nyírségre javasolt 6 tározóban összesen 4,3 millió m³ víz betározása valósulhat meg.

A helyi vízvisszatartásra alkalmas területek feltárása több lépésben történt. A részletes vizsgálatok eredményeként 67 helyszín került megjelölésre, melyek összesen több mint 766 ha nagyságú területen, közel 3,0 millió m³ víz megtartására lesznek alkalmasak.

A tervezési területen 64 helyen, összesen 24 állami tulajdonú, FETIVIZIG kezelésű csatornán, 84 km hosszban került medertározás meghatározásra. Ezekben a mederszakaszokban összesen közel 180 ezer m³ víz tartható helyben. A duzzasztás hatására a csatornák medréből nem lép ki a víz.

A **Dél-Nyírség** területén (H-B Vm.) található már meglévő tározók összkapacitása 13,2 millió m³. A vízkészletek területi, időbeli elosztásához a vízleadási pontoknál 4 új tározó építése javasolt, mintegy 3,1 millió m³ térfogattal. A tározók lehetővé teszik, hogy a vízleadási pontok felváltva, akár szakaszosan üzemelhessenek, kihasználva a nyomóvezeték teljes vízállító kapacitását.

A tervezési területen 75 olyan vízvisszatartási helyszín került kijelölésre, amelyek a vízpótlási útvonalaktól 1,0 km-es távolságon belül helyezkednek el. Ezekben a helyszíneken így

nemcsak a helyben keletkező vizek visszatartására nyílik lehetőség, de mesterséges vízpótlásuk is megoldható. További 20 vízvisszatartási helyszínen a helyben keletkező, csapadékból származó vizeket lehet visszatartani. Optimális esetben 600 ezer m³ víz tartható vissza ezeken a területeken.

A természetvédelmi és belvízvédelmi célú meglévő vízvisszatartásokon kívül a projekt területén további, összesen 42 medertározási helyszín került megvizsgálásra. Ezek a medertározási helyszínek is többségében olyan területek, ahol a terepi adottságok miatt nem kizárólag medertározás, hanem területi elöntés is megvalósulhat.

4. A fejlesztés jelenlegi helyzete

Mivel az Észak-Nyírség rendelkezik magasabb előkészítettséggel, valamint ezen beruházás I. ütemének végrehajtásáról van kormányhatározat, így a továbbiakban ezen projekt helyzetéről adunk tájékoztatást.

1041/2024. számon a kormány határozatot fogadott el (Magyar Közlöny 2024. évi 24. szám, 1465. oldal, táblázat 7. sora) egyes vízügyi fejlesztések indításáról. A KEHOP Plusz keretében megvalósítandó beruházások prioritási listáján a 7. az „Észak-Nyírség vízgazdálkodásának fejlesztése” című projekt, melynek támogatási összege 22 milliárd Ft. Ez a fejlesztési tétel az Észak-Nyírség vízháztartásának javítását célzó beruházás I. üteme.

Később, a fejlesztés II. – legnagyobb – ütemében valósulhatna meg a tiszai vízkivételi mű, a 87 km nyomóvezetékkel, az 5 nyomásfokozó szivattyúteleppel és az energia ellátást biztosító napelemparkkal. A vízleadási pontokat a főfolyásokkal összekötő csatornák mellett a meglévő tározók rekonstrukciója és 6 új tározó kialakítása is megtörténne, hogy a pótoló vízmennyiség helybentartása biztosítható legyen.

A fejlesztés III. ütemében készülhetnének el további új tározók, mederduzzasztók, területi elöntési helyek.

Az I. ütemben előkészítésre és megvalósításra olyan műszaki elemek kerültek kiválasztásra, melyek önállóan biztosítják a hatásterületükön a vízháztartási feltételek javítását természetközeli vízmegőrzési megoldások alkalmazásával, helyreáll a meder és a felszín alatti vízkészletek közötti kapcsolat, továbbá a magántulajdonú vízvisszatartással érintett területek bevonásával újfajta szemléletet lehet meghonosítani. A tározó kapacitás növelése érdekében, a Kállai-főfolyás völgyében, Nyíregyháza-Oros térségében egy új állandó tározó kerül kialakításra.

A csatornahálózatok átalakítása (vízelvezetés csökkentése a vizek szabályozott, károkozásmentes helyben tartása) érdekében 90 területi vízvisszatartás (elárasztási lehetőség) és 50 medertározó műtárgy kerül megvalósításra. Ezen elemek önmagukban is hozzájárulnak az eredeti célokhoz, de a későbbiekben megvalósuló direkt (Tiszától nyomóvezetékkel biztosított) vízpótlás hasznosulását is fokozzák.

2026 első felében a tervezett létesítmények vízjogi engedélyes tervei elkészültek a KEHOP Plusz előírásainak megfelelően. A vízügyi igazgatóság tervbírálaton véleményezte, majd jóváhagyta a terveket. A vízjogi létesítési engedélyek megszerzésre kerültek. Jelenleg a kiviteli tervek készítése van folyamatban, melyek várhatóan nyár végére lesznek összeállítva. Folyik még a kivitelező kiválasztásához szükséges közbeszerzési eljárás dokumentációjának szeptemberig történő összeállítása is.

Az előkészítést követő további feladatok: területszerzés; kivitelező kiválasztásának lefolytatása, majd a kivitelezés elvégzése és azzal egyidőben az eszközbeszerzések lefolytatása.

A projekt végrehajtás ütemezése szerint a kivitelezésre vonatkozó közbeszerzés még idén kiírásra kerül, és a megvalósítás 2027 tavaszán megkezdődhet. Ezzel egy időben a Víziterv Environ Kft. elkezdte a vízkivételi műtárgy és nyomóvezeték első szakaszának engedélyes szintű terveinek elkészítését, a víznek a területre történő mielőbbi eljuttatása érdekében.

5. Összegzés

A Nyírség hosszabb ideje vízhiánnyal küzd mind a felszínen, mind a felszín alatt. Emiatt nagyléptékű vízgazdálkodási fejlesztések lettek előkészítve az Észak-Nyírségre vonatkozóan. A fejlesztés elsődleges célja a talajvizek szintjének helyreállítása, a klímaváltozás hatásának ellensúlyozása.

A legutóbbi hasonló témájú előterjesztést követően - az elmúlt egy évben - 22 milliárd forint összegű vízviSSzatartást szolgáló építési munka továbbtervezése és vízjogi engedélyezése történt meg, illetve jelenleg folyamatban van a kivitelezés előkészítése. Az építési munka 2027 tavaszán elkezdődhet. A beruházásnak 2029 végéig műszakilag és pénzügyileg is be kell fejeződnie, amely időpontig várhatóan a vízpótlási művek kiépítése is elindulhat. A végrehajtott fejlesztések hatékonyabb vízgazdálkodást tesznek majd lehetővé a többletvizek helyben tartásával, hasznosításával.

A szükséges források rendelkezésre állása esetén megkezdődhet a vízkivételi mű és a hozzá kapcsolódó nyomóvezeték, valamint az energiaellátó infrastruktúra ütemezett megépítése. A beruházást követően a mindenkor lehulló csapadékon túl vízátfúvatással is gyarapíthatjuk a Nyírség felszíni és felszín alatti vízkészletét.

A Kelet- és Dél-Nyírséget érintő vízháztartást javító elképzelések koncepcionális szinten ki-munkáltak és szorosan kapcsolódnak az Észak-Nyírségben szükséges fejlesztésekhez, különösen a tiszai vízpótlás és a nyomóvezeték megvalósításához.

A vízügyi, műszaki beavatkozásokon túl fontos a területhasználatok átgondolása, mivel a most megtervezésre, majd kivitelezésre kerülő műtárgyak egy része ideiglenes területi tározást is lehetővé tesz nem állami tulajdonú (gazdák által fenntartott) területeken. Ennek a módszernek a széleskörű és tartós alkalmazása csak a földtulajdonosok hozzájárulásával lehetséges.

Nyíregyháza, 2026. június 19.

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG VÁRMEGYEI KÖZGYŰLÉS
.../2026. (VI.30.)

önkormányzati határozata

**a Nyírségi Vízpótlási Program előrehaladásáról, az előző évi források
felhasználásáról és a program folytatásáról**

A Vármegyei Közgyűlés

a Vármegyei Közgyűlés és szervei Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 10/2024. (XI.7.) önkormányzati rendelet 42. §-a alapján a Nyírségi Vízpótlási Program előrehaladásáról, az előző évi források felhasználásáról és a program folytatásáról szóló tájékoztatót megtárgyalta, az abban foglaltakat tudomásul veszi.

A határozatot kapja:

Vármegyei Önkormányzati Hivatal, Helyben

Nyíregyháza, 2026. június 30.